

Göçmen Türklerde Karma Evlilik Modeli ABD (DMV Bölgesi) Örneği

Belgizar Özbek | <https://orcid.org/0000-0002-6269-1834> | ozbekbelgizar@gmail.com

Dr., Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Türkiye

Öz

Teknoloji, sağlık, eğitim ve turizm merkezli olarak dünyadaki hareketliliğin artması sonucunda insanların seyahati artmış, tanışmalar, dostluklar ilerlemiş ve daha ötesi farklı dünyalardan insanların evliliği anlamına gelen karma evlilik modeli sosyal araştırmaların gündemine dahil olmuştur. Bu çalışma da karma evliliğin getirileri üzerine yapılmış, alanda boşluk dolduracağı öngörülen bir araştırmadır.

Çalışma, Türk toplumunun dini-manevi ve kültürel aile yapısı dikkate alınarak, karma evlilik yapmış, Amerika Birleşik Devletlerinde yaşamına devam eden Türk bireyler üzerine yapılmıştır. Bu bireylerin aile hayatında karşılaştığı ya da karşılaştacağı öngörülen sorunları tesbit etmek ve katkıda bulunulmasına destek vermek çalışmanın amaçları arasındadır.

Günümüzde aile denince artık farklı millet, din ve kültürden kişilerin oluşturduğu ve karma evlilik aile olarak literatüre geçen farklı evlilik ve aile çeşitleri konuşulmaktadır. Türk toplumu ve kültürü toplulukçu bir yapıya sahiptir. Amerikan kültürel yapısı ise birey merkezlidir. Birbirinden farklı bu iki kültürel yapıya sahip kişilerin aynı çatı altında ortak bir hayat sürdürme çabaları elbette kolay olmayacaktır. Evlilik kararının alınmasından, ortak hayata geçilmesi, çocuk sahibi olunması ve çocuk yetiştirme tarzı, günlük rutinler, kutlamalar ve acının yaşanmasında kültürel kodların etkisi karı-koca olan bu iki kişiyi ve çocuklarını nasıl etkileyeceği araştırmayı yapılandıran konudur. Çalışma Amerika Birleşik Devletleri DMV bölgesinde yaşayan 34 Türk bireyle nitel yöntem ile derinlemesine mülakat tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Mülakat sonuçları kod, kategori ve temalar ile gruplanarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda Türk bireylerin -kendini dindar olarak tanımlasın ya da tanımlamasın-manevi-kültürel kodlarına sahip çıktığı ve devam ettirmek istediği bulgusuna ulaşılmıştır.

Karma aile yapısında manevi ve kültürel sorunlar genellikle çocuk sahibi olunmasıyla başlamaktadır. Çocuguna kendi manevi ve kültürel kodlarını vermek isteyen Türk bireyler bunun için gereken çabayı göstermekte ama bu konuda desteğe ihtiyaç

duymaktadır. Türk bireylere gerekli destek Türkiye Cumhuriyeti Devleti ve sivil toplum organizasyonlarınca sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Evlilik, Karma evlilik, Aile, Kültür, Kültürel Psikoloji

Atıf Bilgisi

Özbek, Belgizar. (2024). Göçmen Türklerde Karma Evlilik Modeli ABD (DMV Bölgesi) Örneği. *Aile Dergisi*, 2/1, 6-35.
<https://doi.org/10.70348/aile.2024.1>

Geliş Tarihi	28.05.2024
Kabul Tarihi	29.06.2024
Yayın Tarihi	30.06.2024
Değerlendirme	İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme Bu çalışma Prof. Dr. Öznur Özdoğan danışmanlığında 06.01. 2024 tarihinde tamamladığımız Kültürel Psikoloji Bağlamında Karma Evlilik Yapan Türk Bireylerin Aile Hayatında Manevi-Kültürel
Etik Beyan	Motifler doktora tezi esas alınarak hazırlanmıştır (Ankara Üniversitesi, Ankara/Türkiye, 2024). Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.
Benzerlik Taraması	Yapıldı – Turnitin
Etik Bildirim	dergi@isavak.org
Çıkar Çatışması	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.
Finansman	Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.
Telif Hakkı & Lisans	Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Turkish Family Structure and the Mixed Marriage Model: The Case of the USA (DMV Area)

Belgizar Özbek | <https://orcid.org/0000-0002-6269-1834> | ozbekbelgizar@gmail.com

Dr., Ankara University, Institute of Social Sciences, Ankara, Türkiye

Abstract

Family is the smallest community that is studied the most and is considered the core of society. This formation, whose sanctity is emphasized by many religious teachings is a structure that meets or hopes to meet the physical, biological and spiritual needs of the person.

In the past, marriage, which usually took place with the selection of a spouse in one's immediate environment, has moved to different dimensions in a rapidly developing and evolving world. Today, it has become inevitable for people from different religions, nations and cultures to meet and mingle and become closer towards marriage. The intercultural differences seen in families formed by mixed marriages enrich the individuals, but also cause them to experience some difficulties. People who carry the norms of the culture in which they grew up everywhere with them realize how their culture shapes them during the socialization process with other people. Socialization with other people means, of course, first and foremost interaction with the family.

In order to have a harmonious marriage in all aspects, couples who intend to share life should plan their lives wisely, transform differences into richness rather than crisis, and make efforts to this end. Every problem that affects couples in mixed marriages also affects society and their countries.

For the theoretical part of the research, studies conducted in Turkey and in the USA were reviewed. The theoretical part shed light on the questions to be asked during the in-depth interviews conducted in the practical part. The qualitative aspect of the research is a phenomenological design. In this design, rather than the phenomenon, individuals' experiences of the phenomenon come to the fore.

The study was conducted with Turkish individuals in mixed marriages. In-depth interviews with 34 Turkish individuals living in the DMV region were conducted. In these interviews, it was aimed to reveal what the spiritual and cultural motifs are in the lives of Turks and to what extent and in what way they are able to maintain these motifs. Cultural expectations of spouses from each other, advantageous and disadvantageous situations arising from cultural differences, and which culture is expected to be dominant when raising children were tried to be analyzed from the perspective of Turkish individuals through the interview method.

As a result, the findings revealed that Turkish individuals preserve their own cultural motifs and make an effort to adapt to the new cultural environment. It is also among the findings that they make a special effort to pass on their own culture to their children. Cultural differences, which are not seen as a problem and can be tolerated until they have children, gain different dimensions and become a problem with the parents' perspective.

Keywords: Marriage, Mixed marriage, Family, Culture, Cultural psychology

Citation

Ozbek, Belgizar. (2024). Turkish Family Structure and the Mixed Marriage Model: The Case of the USA (DMV Area) . *Aile Journal*, 2, 6-35.
<https://doi.org/10.70348/aile.2024.1>

Date of Submission	28.05.2024
Date of Acceptance	29.06.2024
Date of Publication	30.06.2024
Peer-Review	Double anonymized - Two External
Ethical Statement	This article is extracted from my doctoral thesis dissertation entitled "Spiritual-Cultural Motifs in the Family Life of Turkish Individuals in Mixed Marriages in the Context of Cultural Psychology," supervised by Prof. Dr. Öznur Özdoğan (Ankara University, Ankara/Türkiye, 2024). It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.
Plagiarism Checks	Yes - Turnitin
Conflicts of Interest	The author(s) has no conflict of interest to declare.
Complaints	dergi@isavak.org
Grant Support	The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.
Copyright & License	Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0.

Giriş

Aile, üzerinde en çok çalışılan ve toplumun çekirdeği kabul edilen en küçük topluluktur. İslam dini başta olmak üzere pek çok dini öğretinin kutsallığına vurgu yaptığı bu oluşum, kişinin fiziksel, biyolojik ve manevi ihtiyaçlarını karşıladığı ya da karşılayacağını umduğu bir yapıdır (Bakay, 2021:18; Özbek, 2024).

Aile oluşumu erkek ve kadının dini ve toplumsal kabuller çerçevesinde şartları belirlenen nikah, evlenme akdi ile başlar (Yaman, 1999; Bakay, 2021). Eskiden kişinin genellikle yakın çevresinden eş seçimi ile gerçekleşen evlilik, hızla gelişen ve evrilen dünyada farklı boyutlara taşınmıştır. Günümüzde farklı din, millet ve kültürden insanların tanışıp kaynaşması ve evliliğe doğru giden yakınlaşmaları kaçınılmaz hale gelmiştir (Özbek, 2024). Karma evliliklerle oluşan ailelerde görülen kültürler arası farklar, kişileri zenginleştirmekle beraber, bazı zorluklar yaşamalarına da sebep olmaktadır. Kendisi ile beraber içinde yetiştiği kültürün normlarını her yere taşıyan insan, kültürünün onu nasıl şekillendirdiğini diğer insanlarla olan sosyalleşme sürecinde farketmektedir (Kağıtçıbaşı, 1998). Bu farkındalık, elbette ki en başta ailemizle kurduğumuz ilişkilerde ortaya çıkmaktadır (Tarhan, 2008). Aileyi oluşturan bireyler birbirlerine ayna tutmakta, kişinin kendisini tanımasına katkı sağlamaktadır. Kendini tanıyan insan ise ne istediğini, niçin istediğini bilir ve bilinçli kararlar alır.

Bu kararlardan biri olarak her yönden uyumlu (Tatlilioğlu, 2013; Tutarel-Kışlak, 1997) bir evlilik için hayatı paylaşmaya niyet eden çiftlerin yaşamlarını akılcıca planlamaları, farklılıkları krize değil zenginliğe dönüştürmeleri, bu uğurda çabalarının gerekmesidir (Bilen, 1983; Demir ve Fışiloğlu, 1999:230-240; Tarhan, 2008:19). Bireysel kültürde yetişen Amerikalı bireyler için basit ve önemsiz sayılabilecek unsurlar toplulukçu kültürle yetişmiş olan Türk bireylerce hayati öneme sahip olabilmektedir (Kararımak, 2016; Kağıtçıbaşı, 2002).

Karma evlilik yapan çiftleri etkileyen her sorun aynı zamanda toplumu ve ülkeleri de etkilemektedir. Onlardan doğacak çocukların aidiyeti, yaşayacakları dil ve kültür krizleri, manevi hayatları ve onlara sunulacak psiko-sosyal

destekler, sadece eşlerin değil her iki ülkenin de konusu olmaktadır (Özbek, 2024).

Çalışmada ele alınacak araştırma problemi farklı inanç ve kültürlerden gelerek yuva kuran eşlerin, evlilik hayatında kültürel farklardan kaynaklanan sorunlar yaşayacağıdır. Bu sorunlara kişinin hayata bakışı ve evliliğine yüklediği anlamla ilişkili olarak çözümler üretilmektedir. Araştırma teorisi bu sorunların kaynağında dini farklılıktan çok kültürel farklılıkların olduğudur.

Karma Evlilikler Üzerine Yapılan Çalışmalar

Amerika Birleşik Devletleri çok kültürlü yapısından dolayı karma evlilik modelini uzun yıllardır tanımaktadır. Bu ülkede karma evlilikler ve aile yapıları üzerine yapılan ilk çalışmaların daha çok Katolik- Protestan, Hristiyan - Yahudi evlilikleri ve siyah- beyaz kişilerin evliliği üzerine olduğu görülmektedir.

Yapılan en eski çalışmalar arasında Pike (1954) ve Banahan (1957) tarafından Hristiyan ailelerin bakış açısı ile farklı inançlardan yapılan evliliklerdeki problemlerin ele alındığı araştırmalardır. O dönemde Hristiyan ve Yahudi evliliği ve bu evlilikten doğan çocukların yaşadığı zorluklar ortaya konulmaya çalışılmış ve zaten oluşmuş olan bu evlilikler için itirazın anlamsız olduğu, olası problemlerin çözüm yolları üzerinde durulması gerektiği vurgulanmıştır. Araştırma sonucuna göre Yahudi ailelerin bu evliliğe karşı olumsuz tavrı ve tepkisi Hristiyan ailelerden daha fazladır. Aynı şekilde Katolikler ve Protestanlar arasında da evlilikler olması uygun bulunmamaktadır. Evlilik iki tarafı eşitler bir anlama gelmektedir ve bu eşitlik durumu kendini inanç ve ırk bakımından üstün gören ailelerce kabul edilmemektedir. Johnson ve Warren (1994) tarafından Amerika’ da yapılan farklı din, renk ve kültürden evliliklerdeki tecrübelerin kayıt altına alındığı çalışmada farklı yaşam öyküleri ve hayat tecrübeleri ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu çalışmada kendi inançlarından dolayı üstün olduklarına inanan ailelerin çocuklarının yaptığı karma evliliğe tepki verdikleri görülmektedir. Evlilik dışı beraberliklere ise aynı şekilde karşı çıkılmamaktadır. Amerika Birleşik Devletleri’ndeki karma evliliklere karşı gösterilen bu tepkinin Türkiye’de yapılan çalışmalarda da elde edilen bulgular arasında olduğu görülmektedir. Yıldıztekin (2010) çalışmasında aynı sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırmacı, çoğunluğu Müslüman olan Türkiye’ de Yahudi- Müslüman evliliği ve bu evlilikten dünyaya gelen çocukların kimliği üzerinde sosyolojik yaklaşımlarla analizler yapmıştır. Çalışmada özellikle Yahudi eşin annesinin (kayınvalide) oğlu için Yahudi bir eş bulma gayretinin, Müslüman partnerin

ailesinden fazla olduğu görülmektedir. Ayrıca Türkiye’de Yahudi- Müslüman evliliğinin kabulü, bu aileden doğan çocukların Yahudi toplumu tarafından benimsenmesindeki zorluğa vurgu yapılmaktadır. Özellikle farklı dinler arası yapılan karma evlilikler ile ilgili diğer çalışmada Er (2007) bu evliliklerdeki inanç farklılıklarını ele almış, yaşanan problemleri açığa çıkarmak istemiştir. Bu çalışmada ülkelerdeki karma ailelerin tespiti oldukça zor olduğuna da vurgu yapılmaktadır. Çünkü batı ülkelerinde kişilerin kimliklerinde din bölümü bulunmamakta, kişilerin dini inancı onun şahsi ve özel bilgisi olarak kabul edilmektedir. Kesin olmamakla beraber istatistiksel olarak bakıldığında Fransa’da 2003-2004 yıllarında karma evlilik yapan iki milyon çift vardır. Almanya, İngiltere, Belçika gibi Müslüman nüfusun yoğun olduğu ülkelerde de bu rakam benzerlik göstermektedir. Yine Amerika ve Kanada’da da oran benzerlik göstermektedir. Ülkemizde de karma evliliklerin gittikçe yaygınlaştığı görülmektedir. Özellikle Batı Akdeniz sahil şeridi, Kapadokya Bölgesi, İstanbul ve Doğu Karadeniz bu anlamda başı çekmektedir. Karma evliliklerde ortak problemlerin dini-kültürel kaynaklı olduğu görülmektedir. Bu problemlerin başında çocuk sahibi olma, isim verme ve yetiştirme konusunda ebeveynler arasında dini ve kültürel uyumsuzluklar yaşandığı görülmektedir. İsim verme çocuğa kimlik kazandırma anlamında ilk ve en önemli adımdır. Hayatı boyunca bu isimle hitap edileceği düşünüldüğünde, kişinin isminin ait olduğu kültürü benimsemesi oldukça doğaldır. Yine Hristiyan bir ebeveynin çocuğunu “Muhammed” ismi ile çağırmasının hiç de basit olmadığı anlaşılabacaktır. Yine çalışmada ortaya konan sonuçlar arasında dinler arasında yapılan evliliklerin genellikle boşanma ile sonuçlandığı, asıl sorunun çocuk gibi görünse de kişilerin kendine ait dini ve kültürel kimliklerinin uyumsuzluğu olduğudur. Çalışmada önemli bir bulgu, karma evlilikler içinde dinler arasında yapılan evliliklerde boşanma oranının oldukça yüksek olmasıdır. Bu oranın % 95’ in üzerinde olduğu ifade edilmektedir.

Elmalı (2018) İngiltere’de yaptığı çalışmada Müslüman olmayan erkek ile karma evlilik yapan 19 Müslüman kadının aile hayatı üzerine bir araştırma yapmıştır. Çalışma sonuçlarına göre Müslüman olmayan erkek ile evlenen kadınların hiçbir evliliklerini görücü usulü ile yapmamıştır. Evlilik kararları üzerinde aile etkisinin olmaması kısmen bu kadınların ailelerinden ayrı yaşıyor olması sebebiyle daha rahat ve özgürce karar alabilmelerindendir. Bu kadınların eşleri ile okul, işyeri vb. yerlerde tanıştıkları belirtilmiştir ve çalışmaya göre evlilik kararı alan bu kişiler için sevgi ve ortak ilgiler ırk, din, kültür gibi değerlerden

daha önemli ve öncelikli olmuştur. Ailelerin tepkisi bakımından incelendiğinde katılımcıların babalarının % 71'i, annelerinin ise % 47'si kızlarının başka bir dinden bir erkek ile evliliğini onaylamamıştır. Onaylamama nedenleri arasında dini öğretilerin yasaklaması, ailenin yaşadığı toplum tarafından kınanacağı düşüncesi, kültü ve dil farkı, kişisel kaygılar araştırma sonuçlarında ortaya çıkmış başlıca nedenlerdir. Müslüman olmayan erkeğin ailesi ise onun evlilik kararını çok sevinçle karşılamasalar da bu kararın oğullarına ait olduğunu daha kolayca kabul etmişlerdir. Onların bu kararı memnuniyetsiz karşılama nedenleri islamofobiden dolayı çizilen olumsuz Müslüman tipolojisidir.

Karma evliliğe aileler tarafından yapılan itirazların dini ve toplumsal kaygılardan dolayı olduğu görülmektedir. Aileler çocuklarının dini duygularının zayıflamasından ya da kaybolmasından korkmaktadırlar. Karma evlilik yapan bireylerin inançlarının değişmesi ve dönüşmesi üzerine bir çalışma Romain (1997) tarafından yapılmıştır. Çalışmada eşlerin birbirinin inancına göre tutumu değerlendirilmiş ve tanımlanmıştır. Yapılan tanımlamalara göre karma evliliklerde eşler ya kendi inançlarına kuvvetle bağlı ama eşinin inancına da saygılı (ikili inanç uyumlu), ya eşler farklı olan inançlarına kuvvetle bağlı ve birbirlerini rakip olarak gören (ikili inanç çelişkisi), ya eşlerden birinin inancı var diğersinin yok ama destekleyici (tek inanç uyumlu), ya eşlerden birinin inancı var diğersinin yok ve dini kuralların evde geçerli olmasından rahatsız (tek inanç çelişkili), ya her iki eş ikisi içinde uygun alternatif bir inancı benimsemekte (birleştirilmiş inanç-karışık inanç), ya da her iki eş kendi dini geleneklerine değer vermemektedir (zaman aşımına uğramış inanç). Çalışmada karma evliliklere yakın zamanda çok daha fazla rastlanacağına ve vaaz, nasihat, yasaklarla bunun önüne geçilemeyeceğine vurgu yapılmaktadır. Karma evliliklerin oluşturduğu dönüşümler hayata bakışı ve kullanılan kavramları da dönüştürmektedir.

Türklerin kadim geleneği içinde dini – manevi ve kültürel hayatı birbiri ile harmanlanarak bir bütün oluşturmuştur. Dolayısı ile karma evlilik yapan Türk bireylerin aile hayatında yaşadığı problemler dini ve kültürel boyutu açısından birbiri ile ilintilidir. Güngör (2016) Türk- Amerikan evliliklerini göç olgusu üzerinden sosyolojik olarak ele aldığı çalışmada Amerika'ya göç ederek karma evlilik ile burada hayatına devam eden Türklerin zamanla Türkiye'deki akrabalık bağlarının zayıfladığı, dil olarak İngilizcenin merkezde olduğu ve çocukların Amerikan kültürüne göre yetiştirildiği bir aile yapısına sahip olduğu sonucuna

ulaşmıştır. Araştırma bulgularına göre eşlerin aynı dine ve yakın kültüre mensup olduğu karma evlilikler, diğerlerine oranla daha mutlu ve uyumlu yürütülmektedir. Türkler Amerika'da kurdukları yeni hayatlarına adapte olurken kültürel kodlarını koruma konusunda da isteklidirler.

Yavuzer, (2009) Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan Türkler 'in milli ve manevi değerlerini korumak, manevi motiflerini sürdürebilmek için kendi imkanları ile bazı dernek ve dini ve kültürel mekanlar edinmeye gayret etmiş olduklarını ama kurulan derneklerin ve yapılan çalışmaların hala yeterli düzeyde olmadığını belirtmektedir. Diğer bir çalışmasında da (2010), Türkiye Cumhuriyeti'nin bu dernek ve mabetlere görevli ve materyal desteği vermesinin önemine değinmiştir. Bakırcı (2019), Amerika Birleşik Devletleri'ne göç ederek yerleşen Giresunluların sosyolojik değişimlerini ele aldığı çalışmasında, Giresunluların bu ülkede yaşamayı tercih etme sebeplerini ve oradaki yaşamın Türkler için taşıdığı avantaj ve dezavantajları belirlemeye çalışmıştır. Araştırma sonuçlarına göre Türklerin Amerika'da yerleşme sebepleri arasında ekonomi, eğitim ve düzen ilk sıralardadır. Ülkede yerleşmiş olan düzen insanlarda güven duygusu oluşturmaktadır. Ayrıca çocukların Amerikan vatandaşı olması ve burada eğitim almış olmaları çocukların gelecekteki iş imkanları açısından diğer ülkelere göre avantaj olarak kabul görmektedir.

Yine Türkler üzerine yapılan diğer bir çalışma Güngör'e aittir. Güngör (2012) Amerika'ya göçmen olarak gelen Türklerin burada doğmuş büyümüş genç yaşlardaki çocukları üzerinde yaptığı çalışmasında elde edilen bulgular göstermektedir ki, bu çocuklar manevi ve kültürel değerleri öğrenmede yeterli imkanı buluyorlarsa iki kültür arasında melez bir kimlik oluşturmakta, böyle bir imkandan mahrum olanlar ise tamamen asimile olarak Amerikalılaşmaktadır. Ailelerin düzen kurabilmek için yoğun ve yorucu çalışma saatleri bu konuda etkileyici bir faktördür. Işık-Ercan (2014) bu konuda Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan 18 Türk ebeveyn ve onların 15 çocuğu üzerinde yaptığı araştırmada göçmen ailelerin ve çocukların akademik eğitim ve sosyal gelişimleri için onların aktif olacağı okul dışı aktivitelerin çok önemli olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca çalışmada eğitimcilerin ve politikacıların göçmen kimliğini üzerinde çalışmalar yapması ve göçmen kimliği ile ilişkili olarak okulların geleneksel rolünün yeniden ele alınarak düzenlenmesi gerektiğini vurgulanmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri'nde olduğu gibi İngiltere'de de karma evlilik yapan Türklere ve bu evliliklerden doğan çocuklara manevi ve kültürel destek sağlanması önemli bir ihtiyaçtır. Kurttekin (2017) İngiltere'de yaptığı araştırmada karma evliliklerden doğan çocukların din eğitimi üzerine incelemelerde bulunmuştur. Araştırmasında karma evliliklerden doğan çocukların dini, kültürel gelişimlerini incelemiş ve eşlerin çocuk olmasından önce problem teşkil etmeyen pek çok konunun çocuk sahibi olunmasıyla problem haline geldiğini tespit etmiştir. Britanya'da Avrupa ülkelerinde olduğu gibi Türk toplumun beraber ve güçlü yaşamadığını, bu sebeple çocukların İngiliz kültürünün baskın olduğu yerlerde büyüdüğünü Türk ve İslam kültürüne ait motiflerden ve mabetler gibi artılardan yoksun kaldığını vurgulamıştır. Bundan sonra bu alanda yapılacak çalışmaların dini çeşitliliği daha az olan ama daha büyük gruplarda yapılmasının faydalı olacağını açıklamıştır.

Karma evliliklerde kültürel dönüşümün yaşanmasının kaçınılmaz olduğu yapılan çalışmalardan elde edilen ortak sonuçlar arasındadır. Bu dönüşümün kimlik krizi ve kültürel yozlaşmaya dönüşmeden sağlıklı bir şekilde gerçekleşebilmesi için kültürel psikoloji alanında yapılan çalışmaların artırılması gereklidir. Özellikle Amerika Birleşik Devletleri gibi çok kültürlü toplumlarda bu çalışmalara duyulan ihtiyaç ortadadır. Çalışmaların sadece batılı araştırmacılarla sınırlı kalmaması, özellikle doğu vb bölgelerden gelen araştırmacıların bu ülkede yapacağı gözlem ve çalışmalara destek verilmesi gerekir. Bu anlamda Kağıtçıbaşı (1998) kültür kavramı ve kültüre ait yaklaşımlar üzerine uzun zaman Amerika Birleşik Devletleri'nde çalışmalar ve gözlemler yapmıştır. Araştırmacı çalışmada kültürün yerelliği üzerinde durmuş ve kültürel çalışmalara ait bulguların genelleymeyeceğine dikkat çekmiştir. Batı kaynaklı psikolojiyi bu genelleştirme çalışmaları açısından eleştirerek, gelişen psikolojik araştırmaların yerel ve kültürel olana dikkat ettiğini vurgulamıştır. Araştırmacıya göre kültür kavramı doğru ve yanlış olarak değerlendirilemez. Toplumu anlamak için o toplumun kendine ait değer yargılarını yansıtan kültürün bilinmesi gereklidir. Aynı davranış modeli batı ülkelerinde farklı, doğu ilkelerinde çok farklı anlamalar taşımaktadır. Batı kaynaklı psikolojik yaklaşımların bu farkı dikkate almaksızın çözüm üretmesi bilimsel açıdan yanlıştır. Bender (2002) tarafından yapılan çalışma bu anlamda güzel bir örnektir. Çalışmada farklı ülkelerden kadınların Amerikalı diplomatlarla evlilikleri ile Amerika'da devam eden göçmenlik ve aile hayatlarında karşılaştıkları kültürel zorluklara yer verilmiştir. Kadınlar kendi hikayelerini

kendileri anlatmış ve yaşadıklarını yorumlamışlardır. Bir çok göçmene göre iyi şartlarda yaşayan bu kadınların da karma evliliklerinde manevi ve kültürel açıdan zorluklar yaşadığı görülmektedir. Kişilerin evlilik kurumuna adapte olması, kendine ait inanç, kültür gibi karakterini şekillendiren unsurları iyi tanınması ile kolaylaşacaktır.

Karma evlilikler ile ilgili çalışmaların daha lokal ve spesifik örnekler üzerinde yürütülmesi gerekmektedir. Bu çalışmaların çok uzun soluklu olması ve yıllar içinde yaşanan değişimlerin kayda alınması gereklidir. Bölgede yapılan Türklerle ilgili çalışmaların daha çok göç kavramı üzerine ve sosyolojik çalışmalar olduğu görülmektedir. Bu çalışmada olduğu gibi Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan Türklerin karma evliliği ile ilgili kültürel ve psikolojik yaklaşımlı spesifik çalışmalara rastlanmamaktadır. Bu anlamda çalışmanın önemli bir boşluk dolduracağı muhakkaktır.

Yöntem

Araştırmının teorik kısmı için yurt içinde ve Amerika'da yapılmış çalışmalarla ilgili literatür taraması yapılmıştır. Teorik kısım uygulamalı bölümde yapılan derinlemesine mülakat esnasında sorulması gereken soruları belirlemede ıskık olmuştur.

Araştırmının nitel yönü fenomenolojik desendedir. Bu desende olgudan ziyade bireylerin olguya ilişkin tecrübeleri öne çıkmaktadır. Nitel görüşmelerde araştırmacının üstlendiği rol, fenomenin hangi yollarla, nasıl algılandığıdır. Veriler kesin bilgiler sunmaktan ziyade katılımcıların anlamlandırma biçimiyle ilişkilidir.

Amerika Birleşik Devletlerinde karma ailelere yönelik ayrıca tutulan resmi kayıtlar bulunmadığı için araştırmada 'kartopu' ve 'amaçlı örneklem' metodu uygulanmıştır. Amaçlı örneklem ile rastgele olarak katılımcıların belirlenmesi ve çalışmanın önyargıdan uzak olması amaçlanmıştır. Kartopu metodunda ise araştırmacı, gönüllü ve yakın çevreden katılımcıların referansı ile ulaşamayacağı katılımcılara da ulaşabilmiştir. (Baltacı, 2018: 231-274).

Araştırmada ihtiyaç analizi yapmak için mülakat soruları oluşturulmuştur. Nitel yöntem kullanılarak yapılacak çalışma için hazırlanan sorularla araştırmanın amacına uygun olan 6 Türk birey ile pilot bir uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama sürecinde katılımcıların mülakat devam ettiği süre içinde konuşmaya, kendilerini ifade etmeye olan isteklerinin arttığı ve hüznün, özlem gibi duygusal

süreçler yaşadıkları tespit edilmiştir. Bu pilot uygulama sürecinde elde edilen bilgiler doğrultusunda karma evlilik yapan Türk bireylerin aile hayatındaki manevi ve kültürel olguların anlaşılmasını ve bu olguların eş ilişkisini nasıl etkilediğini ortaya çıkaracak durumlar belirlenmiş ve önceden hazırlanan sorular tekrar gözden geçirilerek düzenlenmiştir. Son halini alan yarı yapılandırılmış sorularla 34 kişinin katıldığı mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların anlatmak istedikleri tüm detaylar ses kaydı ile tespit edilmiş, araştırmanın amacına uygun olanlar değerlendirmeye alınmıştır. Mülakatlar yaklaşık 60 dakika kadar tutmuştur. Pandemi sürecinden dolayı bu görüşmeler katılımcının arzusuna göre internet üzerinden çevrim içi, kapalı ya da açık alanda yüz yüze şeklinde yapılmıştır. Araştırmacı ve katılımcılar gerekli gördüğünde bu görüşmeler birkaç kez yapılmıştır.

Araştırmaya Katılanların Demografik Özellikleri

Çalışma kapsamında 18'i erkek ve 16'sı kadın olmak üzere 34 kişi ile mülakat yapılmıştır. Ses kayıtları bir çok defa dinlenerek katılımcıların ifadeleri dikkatle not edilmiş, daha sonra mülakatlar deşifre edilerek yazılı belgeler haline getirilmiştir.

Nitel araştırmaya katılanların 18'inin erkek ve 16'sının kadın olduğu görülmektedir. Katılımcıların yaşları 32 ile 70 arasında değişmektedir ve yaş ortalaması 50,56'dır. Katılımcıların 2'si lise mezunu, 19'u üniversite mezunu ve 13'ü lisans üstü eğitim mezunudur. Katılımcıların eşlerinin eğitim durumu incelendiğinde 3'ünün eşi lise mezunu, 19'unun eşi üniversite mezunu ve 12'sinin eşi lisans üstü eğitim mezunudur. Ebeveynlerin eğitim durumu incelendiğinde ise 6'sının annesi okuryazar ve 1'inin babası okuryazar, 12'sinin annesi ve 9'unun babası ilköğretim mezunu, 11'inin annesi ve 7'sinin babası lise mezunu, 3'ünün annesi ve 12'sinin babası üniversite mezunu, 4'ünün babası lisans üstü eğitim mezunudur. Katılımcıların 22'sinin annesi ile babası birlikte yaşarken, 1'inin annesi ile babası ayrı yaşamakta ve 1'inin annesi ile babası boşanmıştır. Katılımcıların 31'i çalışıyor, 1'i çalışmıyor ve 2'si emekli iken, katılımcıların eşlerinin 23'ü çalışıyor, 8'i çalışmıyor ve 3'ü emeklidir. Katılımcıların 1'i gelir düzeyini düşük olarak belirtirken, 25'i gelir düzeyini orta ve 8'i gelir düzeyini yüksek olarak belirtmiştir. Katılımcıların yurt dışında yaşama süreleri 12 yıl ile 50 yıl arasında değişmekte olup ortalaması 27,15'tir. Katılımcıların 20'si ABD'ye eğitim için, 6'sı evlilik ve 8'si iş nedeniyle gitmiştir.

Ülkedeki vize durumu açısından incelendiğinde katılımcıların 2'sinin çalışma, 2'sinin yeşil kart ve 30'unun vatandaş olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların eşlerinin ülkedeki vize durumu incelendiğinde 2'sinin çalışma, 3'ünün yeşil kart ve 29'unun vatandaş olduğu görülmektedir. Katılımcıların evlilik yaşları 20 ile 33 arasında değişmekte olup ortalaması 25,40'tır. Katılımcıların evlilik süresi 10 ile 50 arasında değişmekte olup ortalaması 22,50'dir. Katılımcıların 31'inin ilk evliliği ve 3'ünün ikinci evliliğidir. Katılımcıların 16'sının kendisinden önce ailesinde karma evlilik yapan biri olduğu ve 18'inin kendisinden önce ailesinde yabancı evlilik yapan biri olmadığı belirlenmiştir. Katılımcıların 22'sinin ailesi evlilik kararını onaylarken, 8'inin ailesi evlilik kararını kendisine bırakmış ve 2'sinin ailesi evlilik kararını onaylamamıştır. Katılımcıların hepsinin dini İslâm'dır. Katılımcılardan 13'ünün eşinin dini İslâm iken 17'sinin eşi Hristiyan, 3'ü deist ve 1'i Musevi'dir. Katılımcıların 13'ünün bir çocuğu, 11'inin iki çocuğu, 2'sinin üç çocuğu, 1'inin beş çocuğu ve 1'inin altı çocuğu vardır ve 6'sının çocuğu yoktur. Katılımcıların 27'si sadece kendisi, eşi ve çocukları ile birlikte yaşarken, 1'inin yanında kendi ailesi, 4'ünün yanında eşinin ailesi, 1'inin eşinin diğer çocukları yaşamaktadır.

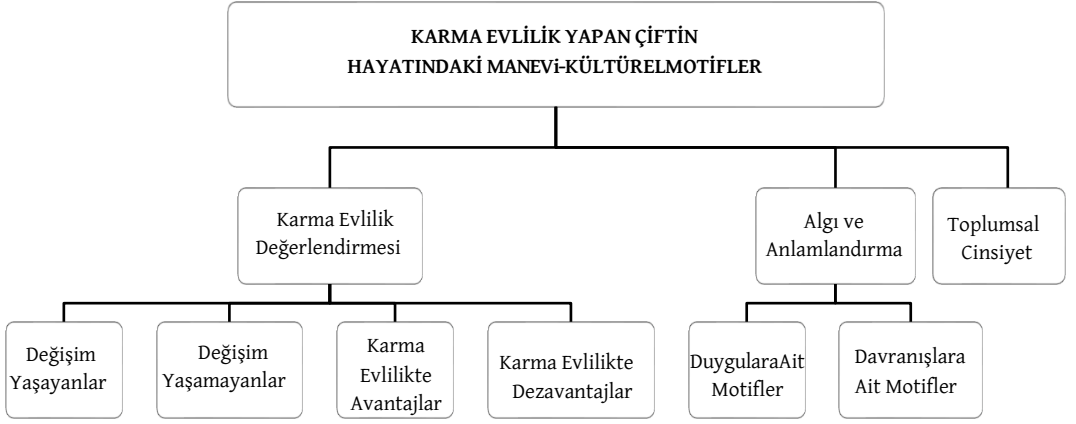
İşlem

Nitel çalışmada tamamlanan 34 görüşmeden elde edilen bulgulardaki ortak noktalara göre kodlar, kategoriler ve temalar belirlenmiştir. Yapılan mülakatlardan elde edilen bulgular 3 üst tema altında toplanmaktadır;

- 1) Karma Evlilik Yapan Çiftin Hayatındaki Kültürel Motifler,
- 2) Kimlik ve Aidiyet,
- 3) Çocuk Yetiştirme

Her tema konu bütünlüğü içinde alt başlıklara ayrılmıştır. İlk önce araştırma kapsamında elde edilen temalar, daha sonra her temanın kategorileri ve kategorilerin kodları betimsel olarak tasvir edilmiştir.

Bulgular

1. Karma Evlilik Yapan Çiftin Hayatındaki Manevi-Kültürel Motifler

İnsan doğasında inanma ihtiyacı vardır ve kişi mutlaka bir kutsalı kabullenme durumundadır (Özakpınar, 2019: 45; Peck, 2007). Kişi kendine yönelip kendini tanıdıkça inandığı kutsal ile ilişkisini güçlendirecek (Özdoğan, 2010), bu güç ona zorluklarla baş edebilme yetisi kazandıracaktır (Merter, 2014). Türkler bu anlamda inandıkları değerlerle bütünleşmeyi bilmiş, gücünün farkında olmuş bir millettir. Türkler tarih boyunca farklı yerlere göç eden, bu yerlere kendi kültürünü taşıyan ama aynı zamanda da gittiği yerlere adapte olabilen özelliklere sahiptir. (Göka, 2017; Yam, 2021).

Araştırma kapsamında Türk bireylerin kendi evlilikleri üzerine içsel bir yolculuğa çıkması amaçlanmıştır. Bu içe bakış onların evliliklerine doğru yaklaşımları, farkındalıkları açısından önemli görülmektedir.

1.1. Karma Evlilik Değerlendirmesi: Katılımcılardan karma evlilik değerlendirme kategorisi başlığı altında yorumları alınmıştır. Evlilik öncesindeki durumuna göre hayatında değişiklik yaşadıklarını ifade edenler ve herhangi bir değişim yaşamadığını ifade edenler ile karma evliliğin onlara göre

avantajları ve dezavantajları olmak üzere 4 kod oluşturulmuş, ifadelerden elde edilen verilerle analizler yapılmıştır.

1.1.1. Değişiklik yaşayanlar; evlilik sonrasındaki hayatlarındaki değişiklikleri, bazı farkındalıkların artması şeklinde ifade etmektedirler. Eşinin dini ve kültürel içerikli sorularına cevap verebilmek amacıyla Türk birey hayatındaki dini-manevi ya da kültürel unsurlara daha farklı bakmaya başlamış, sorgulamıştır. Bu sorgulamalar neticesinde genellikle dini ve kültürel olgulara daha yakınlaştıklarını fark etmişlerdir. Farklı kültürden, dinden eş seçerek yapılan evlilikte Türk bireyin kendi kimliğine, kültürüne ve inancına olan farkındalığının arttığı elde edilen önemli bir bulgudur.

1.1.2. Değişiklik yaşamayanların; dini ve kültürel ritüellere daha mesafeli oldukları elde edilen bulgular arasındadır. Katılımcılar manevi ve kültürel ritüellerin devam etmesi konusunda bir kaygıya sahip değildir. Bu anlayışta olanların genellikle “eşim kendi hayatını ben de kendi hayatımı eskisi gibi yaşamaya devam ettik” ifadesi onların eşleri ile arasında manevi ve kültürel aktarımın olmadığı, ortak bir noktada buluşmaya gerek görülmediği şeklinde anlaşılabilir. Bu şekilde cevap verenlerin manevi ve kültürel ritüellerin devam etmesi gibi bir kaygılarının olmadığı çalışmada tespit edilmiştir. Bu katılımcıların eşi ile ortak çocuğunun olmaması da önemli bir veridir. Ortak çocuk ya da çocuklar anne- babayı ortak bir noktada buluşturmaktadırlar.

1.1.3. Karma evliliğin avantajları sorusu evlilikteki farkındalığı geliştiren bir yaklaşımdır. Hayatta başımıza gelen her şeyin mutlaka olumlu ve olumsuz yanları vardır. Bu evlilik yapısındaki olumlu yanların ortaya konmasında katılımcılar oldukça ilginç yorumlarda bulunmuşlardır. Örneğin kadın katılımcılar eş ve anne rollerinde, kadınlara daha anlayışlı davranıldığı, herkesin kendi işini yaptığı, eşinin anne babasının hizmet vs beklentileri olmadığını olumlu bir nokta olarak belirtmişlerdir. Yine erkek bir katılımcının ana dili olmayan “ingilizce ile öfkesini yeterince ifade etmesi zor olacağından genellikle kavga etmekten vaz geçtiğini” söylemesi oldukça ilginç bir tesbittir. Olumlu olarak belirtilen özelliklerden biri de Türk olmayan kadınların ev düzeni, eşya alımında çok hassas olmaması, naz ve yanlış anlaşılmalara gibi şeylerin olmaması olarak belirtilmiştir. Türk olmayan kadın eş olarak seçildiğinde evlilik törenleri daha sade ve masrafsız, boşanma durumu da daha az problemli olmaktadır. Bu ifadeler toplulukçu ve bireysel kültürlerin arasındaki farkları net bir şekilde ortaya koymaktadır.

1.1.4. Karma evliliğin dezavantajları konusunda ise daha çok Türk erkek katılımcılardan yorumlar gelmiştir. Türk mutfağı özlemi, canı istediği şekilde misafir davet edememek, ev işlerine mecburen ortak olmak, milli ve manevi kimliğini çocuğuna kazandırmak için çok fazla çaba gerekmesi onlara göre karma evliliğin dezavantajları arasındadır. Hem erkek hem kadın katılımcıların ortak olarak belirttiği devantajlardan biri ise aynı şarkıyı birlikte dinleyememek, aynı espriye birlikte gülememek gibi duygusal paylaşımın özlemdir. Aynı kültürel kodlara sahip olmamak kişinin mizahi ve duygusal yönünü elbette etkilemektedir.

1.2. Karma Evlilik Yapan Türk Bireylerde Algı ve Anlamlandırma

1.2.1. Duygulara ait motifler kültürel bakış açısına ait olarak alt kodlarda incelenmiştir. Kültür, bireylerin oluşturduğu ve zamanla topluma mal edilen ve bir sirkülasyon ile tekrar her bireyi etkisi altına alan bir olgudur (Ratner, 2014). Duygusal içerikli algılar ve anlamlandırmalara örnek olarak Amerikan kültüründe köpek besleme ve beslenen köpeğe ailenin bir ferdiymiş gibi davranma verilebilir. Karma evlilik yapan Türk birey, evde köpek olmasının doğru olmadığı anlayışı ile büyüdüğünü ve en çok bu konuda zorlandığını ifade etmiştir. Türk bireyin köpeğe mesafeli durması, ona dokunmaması eşinin ailesi tarafından oldukça yadırganmaktadır. Sanki aile fertlerinden birine saygısızlık yapılmış gibi değerlendirilmektedir.

1.2.2. Davranışlara Ait Motifler

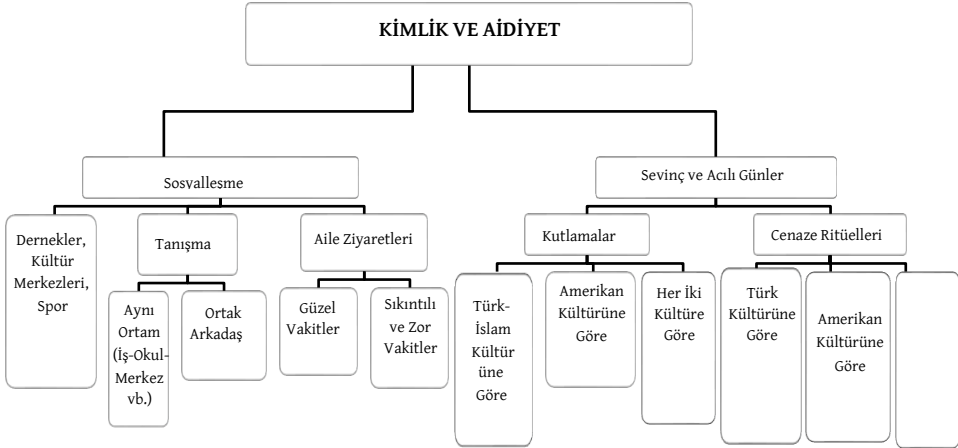
Ayrıca Türk bireyin vedalaşırken kayınvalidesine sarılmaması Amerikalı aile tarafından samimiyetsizlik olarak değerlendirilmiştir. El öpmenin olmadığı bir ortamda erkek katılımcılar saygı ifadesini nasıl göstereceği noktasında zorlanmaktadır. Günlük hayat içinde yer eden davranışlara örnek olarak ta hasta ziyareti, evde ayakkabı ile gezme vs. katılımcılar tarafından verilen örneklerdir. Amerikan kültüründe hastanın rahatsız edilmemesi gerekirken, Türk kültürüne göre hasta olduğunu bilip ziyaret etmemek ayıp karşılanmaktadır (Kağıtçıbaşı, 1998)

1.2.3. Toplumsal Cinsiyet

Kadın hakkında konuşmak hem çok yaygın hem de oldukça karışık bir hale gelmiştir. Hem dini meselelerde, hem sosyo-kültürel konularda tanımlamalar kadın üzerinden yapılagelmiştir (Yapıcı, 2020:15-20). Farkında olarak ya da olmayarak cinsiyet üzerinden kodlamalar yapılmakta, kadına ve erkeğe farklı

görevler ve roller biçilmektedir. İnsan bebekliğinden itibaren kendi ve karşı cins için çizilen roller ve beklentiler içinde davranmayı öğrenir (Dökmen, 2015: 25-27; Kenevir ve Kurt, 2016).

Karma evlilik ile hayatına yeni bir yön veren Türk katılımcıların ifadelerinde toplumsal cinsiyet kodlarının algılarında nasıl yer ettiği görülmektedir. Karma evlilik yapan Türk birey kadın ise bu anlamda daha rahat ettiğini, eşinin ve eşinin ailesinin ona çok fazla yük vermediklerini, yaptığı işler sonucunda da minnetle teşekkür ettiklerini söylemektedir. Eğer Türk olmayan eş yine toplulukçu bir kültürden geliyorsa bu durum yine kadından fazlaca beklenti noktasında aynı devam etmektedir. Eşi Amerikan kültüründen gelen Türk katılımcılar ise kendi ailelerini eşi Türk olan arkadaşlarıyla kıyasladıklarında kendilerini şanssız

addetmektedir. Evdeki tüm sorumluluk ve işe ortak olmak zorunda kaldıklarını dile getirmişlerdir.

2. Kimlik ve Aidiyet

Amerika Birleşik Devletlerinde yaşayan Türkler, kimlik ve kültürlerinden vazgeçmeden yeni düzenlerine adapte olmaya çalışmaktadırlar (Bakırcı, 2019:71-101; Göka, 2017;Yavuzer, 2009). Bu hem bireysel çabalarla hem de Türkiye Cumhuriyeti'nin Diyanet işleri Başkanlığı aracılığı ile burada yaşayan Türkleri desteklemesi ile güzel eserler şeklinde sonuç vermekte, Türkler için sadece cami değil estetik buluşma mekanları da oluşturulmaktadır. Dini- manevi ve kültürel hizmetler sunan Amerika Diyanet Merkezi bu mekanların en göze çarpanıdır (Çolak, 2021). Bu mekanlar kişinin aidiyetini desteklemektedir. Bu ve

benzeri mekanlarla Türk katılımcıların ilişkisi anlaşılacak üzere görüşme esnasında sorular sorulmuştur.

2.1. Sosyalleşme

İnsan sosyal bir varlıktır. Nereye giderse, nerde yaşarsa yaşasın kendine ait bir çevre edinme ihtiyacı içindedir. Çevresiyle kurduğu ilişki biçiminde kendi olur, karakter özelliklerini farkedir. Bu ilişkiler özellikle toplulukçu kültürlerde önemsenen, çaba harcanan olgulardır. Türk bireyler de kültürleri gereği ilişkilerini çok önemeseven, geliştirmek, devam ettirmek için çaba harcayan kişilerdir (Tezcan, 2000). Türk bireyleri ilişkilerine nasıl baktıkları noktasında anlamak için katılımcılara sosyalleşmelerini nasıl sağladıkları ve sosyalleşme esnasında eşleri ile nasıl tanıştıkları sorulmuştur. Amerika gibi bireyselleşmenin fazlaca etkin olduğu bir ülkeye yeni yerleşen biri elbette yakın çevresinin yönlendirmesi ya da iş ortamı ile başka insanlarla tanışacaktır.

Yine diğer bir sosyalleşme aracı dini, kültürel ve sportif aktivitelerdir. Sosyalleşmenin önemli boyutlarından biri ise evlilik sonrasında eşin ailesi ve akrabaları ile buluşmalardır. Bu konuda elde edilen bulgular şu şekildedir;

2.1.1.1. Tanışma: Katılımcıların eşleri ile tanışma hikayelerinde ortak arkadaş ya da aynı mekanda bulunmaları göze çarpmaktadır. Genel olarak arkadaş ortamında ya da iş yerinde kurulan bağlar evliliğe doğru yol almıştır. Evlilik kararını çabuklaştıran ana unsur, evlenme ve boşanmanın toplulukçu kültürlerle göre çok daha kolay olmasıdır. Katılımcılar “yürümezse boşanırım” düşüncesi ile kolaylıkla evliliğe doğru yol almışlardır. Amerikan kültüründe evlilik ve boşanmaya yüklenen anlam Türk kültüründen oldukça farklıdır ve daha kolaydır.

2.1.1.1.1. Ortak Arkadaş; Ülkeye yeni gelmiş Türk bireyler için adaptasyon sürecinde Türk arkadaş edinmek, ya da Türkiye’den refasans alarak geldiği Amerikalı arkadaşlar ve onun çevresi ile vakit geçirmek sosyalleşmenin ilk adımudur. Eş ile tanışmada ortak tanıdıklar önemli bir adım olmuştur.

2.1.1.1.2 Ortak Mekan; Türk bireyler iş ortamı ve tanıdık bireylerle beraberce vakit geçirdikleri ortak mekanlarda yeni arkadaşlar edinme fırsatı bulabilmişlerdir. Türk bireyin eş bulma noktasında bu mekanlarda algılarının açık olduğu mülakatlarda ortaya çıkan sonuçlar arasındadır.

2.1.2. Aile Ziyaretleri

Karma aile yapısında aile ziyaretleri sosyalleşmenin diğer boyutu olarak ele alınabilir. Kendi memleketinden çok uzakta olan Türk bireyler sık olarak eşlerinin ailelerini ziyaret ederken, yılda bir defa da olsa kendi aileleriyle eş ve çocuklarını bir araya getirmek istemektedirler.

2.1.2.1. Güzel vakitlerdir; Aile ziyaretlerini keyifli geçen vakitler olarak tarif eden katılımcıların genellikle dini-manevi ve kültürel hassasiyetler noktasında daha açık fikirli, anlayışlı akrabalara sahip oldukları görülmektedir. Gelin ve damat olan bireylerden hizmet beklentisi olmadığına, yerine getirilmesi gereken prosedürler olmadığına aile ziyaretleri keyifli olarak ifade edilmiştir.

2.1.2.2. Zor vakitlerdir ; Aile ziyaretlerini sıkıntılı süreçler olarak kabul eden katılımcıların aileleri tarafında eleştirildikleri görülmektedir. Karı koca bile olsa yaşlıların yanında aşırı samimi davranışlar, çocukların yetiştirilme tarzı, Türk olmayan geleneğe iş öğretme vb. sebeplerle sık sık uyarılmaktan kaynaklanan rahatsızlıklar olduğu görülmektedir. Örneğin; Yeni Müslüman olan gelin eşinin akrabaları tarafından Fatiha vs. bazı sureleri bilip bilmediği test edilmek istenmiştir

2.1.3. Dernekler, Kültür Merkezleri, Dini Mekânlar, Spor Aktiviteleri Türk bireylerin hangi ortamlarda bulunmak istedikleri bu mekanlara aileleri ile mi yoksa yalnız mı gitmeyi tercih ettikleri araştırma kapsamına alınmıştır. Bireyler kurdukları ilişkilerle var olurlar. Bu ilişkileri kurarken onun karakterinin bir parçası olmuş kültürel ve manevi kodlara uygun yerler seçmesi normaldir. Dindar olsun ya da olmasın herkesin manevi bir yanı vardır (Düzgüner, 2021: 36-129). Sportif ve kültürel faaliyetlere daha çok eş veya çocuklarla katılım sağlandığı görülürken, dini ve manevi merasimlere Türk katılımcının yalnız gittiği sonucuna ulaşılmıştır. Türk bireyin eşi Müslüman olsa da Türklerin yoğunlukta olduğu camilerde İngilizce konuşulmaması bunun sebepleri arasındadır. Ayrıca dini-manevi törenler eğlence unsuru taşımadığından eş ve çocuklar için cazip tarafları bulunmamaktadır.

2.2. Sevinçli Ve Acili Günler

Kişinin sevincini, hüznünü yaşama ve ifade etme şekli onun yetiştiği manevi-kültürel kodlarla ilişkilidir (Maalouf, 2022). Bu minvalde karma evlilik ile Amerikan kültüründe yaşamaya başlayan Türk bireyin kutlamaları, ve en acı olay olarak akla gelen cenaze ritüellerinin nasıl şekilleneceği önemlidir.

2.2.1. Kutlamalar; Türk katılımcıların kutlama deyince daha çok Ramazan-Kurban bayramlarını, onları takiben de milli bazı bayramları anladığı görülmektedir. 23 Nisan, çocuk bayramı olduğu için ilk sırada gelmektedir. 23 Nisan daha çok Türk büyükelçiliğinin ev sahipliğinde kutlanmaktadır ve devlet görevlileriyle vatandaşlar arasında köprü vazifesi görmektedir.

Dini bayramlar ise din hizmetleri kapsamında camilerde kutlanmaktadır (Güngör,2011). Bu kutlamalar da Türk bireylerin çocuklarıyla katıldıkları organizasyonlardır. Bu organizasyonlara Türk olmayan eşin ya katılmadığı ya da kısa süreli katılımı görülmektedir. Bunun başlıca sebebi bu organizasyonlarda Türkçe konuşulmasıdır. İngilizce konuşulmaması Türk olmayan eşin sıkılmasına sebep olurken, çocukların Türk diline aşinalıklarını da artırmaktadır.

Amerikan kültürüne ait olan kutlamalardan özellikle şükran günü ailelerin bir araya toplanarak yemek yemesi anlamında daha özenli bir gün olarak kutlanmaktadır. Cadılar bayramına ise bazı Türk bireyler tepki verirken bazıları kültürel olarak kutlamakta bir sakınca görmemektedir. Sakınca görülsün ya da görülmesin farklı korkunç kostümlerle şeker toplamak çocukların oldukça ilgisini çekmektedir.

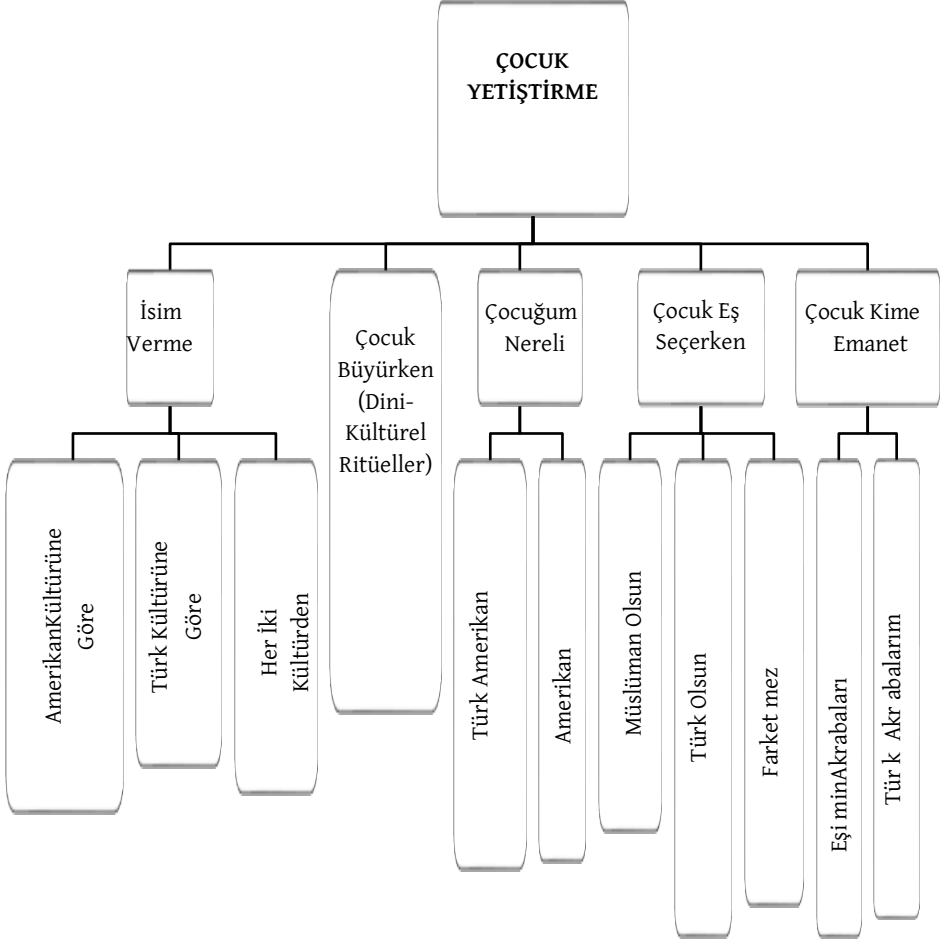
Kutlamaların her iki kültüre göre, sadece Amerikan ya da sadece Türk kültürüne göre yapıldığı şeklinde yorumlar alınsa da genel anlamda A.B.D.de yaşayan karma aile yapısına sahip Türk bireylerin her iki kültürü dikkate aldıkları sonucuna ulaşılmaktadır. Eş müslüman olmadığında ona ait dini kutlamalara katılım sağlanmasa da, kültürel olarak yerleşmiş şükran günü yemeği gibi önemli günler tüm aileleri bir araya getirmektedir.

2.2.2. Cenaze Ritüelleri dini ve kültürel olarak oldukça önem verilen törenlerdir (Ersoy,2002). İslam inancına göre insan topraktan yaratılmış, öldükten sonra yine toprak olacaktır. Türk kültüründe mezar ziyaretleri, mezarda dua okumak dini bir vecibenin ötesinde anlama sahiptir.

Bu konu ile ilgili Türk katılımcılardan 13 kişi bu hayata veda ettikten sonra Türkiye'ye gönderilmek istediğini ifade etmiştir. 5 kişi olduğu topraklarda defnedilmek istemiş, diğer katılımcılar bunun kendileri için çok önemli olmadığını ya da bu konuda düşünmediklerini söylemişlerdir. Cenazesinin özellikle Türkiye'ye gönderilmesi, aile mezarlığına – İstanbul'a defnedilmesi, ailelerinin cenazeyi görmesi şeklinde hassas ve ısrarlı ifadeler dikkat çekicidir.

Hayatına Amerika Birleşik Devletleri'nde devam etmek isteyen bu katılımcıların ölüm halinde kendilerini vatan toprağına emanet etmek istemeleri anlamlıdır.

Türkiye'ye cenaze göndermenin zorluğu ve masrafı, Amerika'da yaşayan eş ve çocukları sebebiyle bulundukları yerde defnedilmek isteyenler de olmuştur. Amerika'da kişinin ölümü neticesinde cenazeye eşin karar verme yetkisinin,

cenazelerinin yakılma ihtimali olmasının düşüncelerde ve söylemlerde etkili olduğu düşünülmektedir.

3. Çocuk Yetiştirme

3.1. İsim verme konusu çocuk yetiştirmede en önemli adımların başında gelmektedir. Türklerin tarihinde isim vermek her zaman çok önemli bir olaydır. İsim koymanın hem dini hem kültürel anlamda büyük önemi vardır. Bunun için

büyüklerle danışmak, tören yapmak alışlagelmiş Türk örf ve adetlerindendir (Er, 2008: 595-596; Göka, 2017; Elmalı, 2018).

Çocuğa verilen isim Türk kültürüne, Amerikan kültürüne ya da her ikisine göre seçilmiştir. 11 Eylül olaylarından itibaren Amerika Birleşik Devletlerinde alevlenen islamofobi (Barın,2016; Subaşı,2018:129). Türkleri de olumsuz anlamda etkilemiştir. Türkler genellikle müslüman kimliği ile eş tutulmaktadır. Çocuğa isim vermede özellikle bu ülkede yaşayacak olan çocuğun olumsuz durumlardan etkilenmesini engellemek karma evlilik yapan çiftlerin dikkat ettiği bir konudur. Bazı isimlerin (Muhammed-Hasan- Ahmed- Üsame vb) çok etnik olduğu gerekçesi ile verilmediği, verilse bile sonradan değiştirildiği araştırma bulguları arasındadır. Bazı aileler daha avantajlı olsun diye çocuklarına hem Amerikan hem Türk kültürüne göre isim vermeyi tercih etmişlerdir.

3.2. Çocuk Büyürken (Dini-Kültürel Ritüeller) ilk dönemlerde ailenin etkisi olsa da ergenlikten itibaren bu etki azalmaya başlamaktadır (Güngör, 2012). Türk bireylerin çocuklarına manevi kültürel birikimlerini aktarmak istedikleri çalışmada ortaya çıkan sonuçlar arasındadır. Fakat baskın olan ve içinde yaşadıkları kültürün etkisinin çocukları şekillendirdiğini katılımcılar kabullenmiş görülmektedir. Ebeveyn olarak rızalarının olmadığı bazı durumlarda bile çocuklarının özenmesi, üzülmesini sebep göstererek bir defalık ya da bazı açıklamalar yaparak çocuklarının Amerikan kültürüne göre hareket etmesine göz yummaktadırlar (Güngör, 2012).Bazı ebeveynlerde ise hem kendi hem eşinin kültürüne göre hareket etme anlayışı göze çarpmaktadır. Bu konuda bir annenin çocuğu olduğunda hem mevlid okutup çocuğu sünnet ettirmesi,i hem de vaftiz ettirmesi önemli bir örnektir.

3.3. Çocuğum Nereli sorusu üzerine bazı katılımcılar sadece Amerikalı olduğunu ifade ederken, bazı katılımcıların “hem Türk hem Amerikalı olduğunu bilecek” şeklinde vurgu yaptığı görülmektedir. Genel kanaat bu ülkede doğan çocukların Türk kimliğini anne- babası kadar derin hissetmeyeceğinin kabulü şeklindedir. Burda amaç çocukların nereli olacağından ziyade Türk bireylerin bu konudaki yaklaşımı olmuştur.

3.4. Çocuk Eş Seçerken anne yada babası olan Türk birey çocuğunun da kendisi gibi karma evlilik yapacağının farkında olduğunu dile getirmiştir. Bazı Türk bireyler dini kimliğe vurgu yaparak mutlaka müslüman olması gerektiğinin altını çizirken, bazı Türk bireyler müslüman ve Türk olursa daha iyi olacağını

ifade etmekle yetinmişlerdir. Müslüman olmasını zorunlu gören ebeveynlerde dini hassasiyetlerin yüksek olduğu görülmüştür.

3.5. Çocuğum Kime Emanet sorusu katılımcıları en çok düşündüren soru olmuştur. Katılımcının eşi ile beraber ölümü söz konusu olursa çocuk ya da çocuklar hangi ailede, hangi kültür üzerine büyümelidir. Bu konuda ağırlıklı olarak Türk birey kadın olduğunda çocuğunu Türkiye’de kendi ailesine emanet etmek istemekte, erkek olduğunda ise daha objektif bakış açısıyla çocuğunu ya kendi akrabalarına ya da eşinin akrabalarına ama mutlaka Amerika’da erya da ingilizce konuşulan bir ülkede yaşayabileceği şekilde emanet etmek istemektedir.

Tartışma

Bu çalışmanın ortaya çıkmasına sebep olan ana etken kültürel farklılıkların evlilik hayatında problemler oluşturacağı teorisidir. Bu teori ile yapılan araştırmada Amerika Birleşik Devletleri’nde karma evlilik yaparak hayatına devam eden Türk bireylerin yaşadığı manevi-kültürel farklar, yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara yaklaşımları ile ilgili olarak araştırmada elde edilen veriler şu şekilde ifade edilebilir;

- Karma evliliklerde eşler aynı dini inancı paylaşırsalar bile bu dinin yorumlanması ve hayata yansıtılmasında etkin olan kültür, kişilere farklı pencereler açabilmektedir. Tüm Müslümanların inandığı din İslam, kabul ettiği kitap Kur’an-ı Kerim’dir. Fakat Müslümanların çoğunluğunu oluşturduğu ülkeler incelendiğinde toplumların İslami öğretileri anlama, yorumlama ve yaşama şekillerinin birbirinden çok farklı olduğu görülmektedir. Bu farklılaşmayı sağlayan kişilerin sahip olduğu bireysel ve kolektif kültürel kodlardır. Dolayısı ile aynı dinden ve inançtan kişilerin yapmış olduğu karma evliliklerde bile kültürel farklılıklar kaynaklı problemlerle karşılaşmak mümkün olabilmektedir.
- Eşler din değiştirse bile o yaşa kadar karakterini, anlayışını, dünyaya bakış ve hayattan zevk alma şekli oluşturarak kültürün etkisini uzun zaman üzerinde hissetmektedir. Kültür ancak zaman içinde kısmen dönüştürülebilir. Bu dönüşüm için de kişinin buna gönüllü ve açık olması gerekmektedir.
- Karma evlilikler ilk olarak göçler sebebiyle birbiriyle yakın temasta bulunan farklı ırklardan ve farklı dinlerden iki kişinin birbirine duyduğu sevgi ile

başlamıştır. Bu sevgiye rağmen evliliklerde bazı zorluklar yaşanmaktadır. Sadece sevgi bu zorluklarla baş etmede yeterli değildir.

- Başka bir ülkeye göç eden kişiler, kendilerine ait manevi ve kültürel yaşama daha sıkı sarılmakta ve farklı toplumlarda kendilerini bu kodlar üzerinden tanımlamaktadırlar.
- İnanç ve maneviyat kişilerin yaşadığı kimlik krizini aşmada önemli bir etken ve destektir.
- Eşler birbirlerinin farklılıklarına tolerans gösterebilirken, çocuklarının aidiyeti ile ilgili tolerans göstermekte zorlanmaktadır.
- Yaşanan çevre anne babanın tüm gayretine rağmen karma evlilikten doğan çocuğun kimliğini ve kişiliğini oluşturmada önemli bir etkindir.
- İsim koymak çocuk için kimlik ve aidiyet oluşturma ilk adımıdır. Bu nedenle farklı kültüre ait eşler çocuklarına kendikültürüne ait isim vermek istemektedir. Bu durum eşler arasında anlaşmazlığa yol açabilmektedir. İki kültürden de isim vermek çocuk için çözüm yolu olarak görülse de başka karmaşaya sebep olabilmektedir.
- Eşlerin ikisi de aynı dini manevi yaklaşımlara sahipse ya da iki eş te çok seküler bir anlayışa sahipse problemlerin çözümü daha kolay olmaktadır. Eşlerden birinin dini ve manevi hassasiyetleri yüksek, diğlerinin değilse duygusal kopmalar oluşmaya başlamaktadır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma Amerika Birleşik Devletleri DMV (DC-Maryland-Virginia) bölgesinde ikamet eden karma evlilik yapmış 34 Türk katılımcının ifadeleri ile sınırlandırılmıştır. Araştırmacı uzun yıllar ilgili bölgede yaşamış ve karma evlilik yapan Türk bireylerin aile yapısını gözlemlene fırsatı bulmuştur. Adı geçen bölge Türklerin yoğun olarak yerleşmek için tercih ettikleri bir bölgedir.

Bazı Türk bireylerin uzun zaman Amerika'da yaşamış olmasından kaynaklı kendilerini Türkçe ifade etmelerinde zorlanmaları çalışmanın sınırlılıkları arasındadır.

Sonuç ve Öneriler

Amerika'da yaşama kararı alan Türk bireyler ailelerinin yetiştiği ve kendi üzerlerinde de etkin olan toplulukçu kültürel yaklaşımın ve yaşamayı hedefledikleri yeni toplum düzeninin arasında sıkışıp kalmaktadırlar.

Kişinin kendine ait kültürel kodları onun bir parçasıdır. Dolayısı ile kişiliğinin zarar görmemesi için tanıdık, bildik bu kodlarla yaşamayı elbette sürdürmelidir. Ancak yaşamaya karar verdiği yeni kültüre de sağlıklı şekilde uyum sağlamak zorundadır. Aslında Türkler tarih boyunca hem hareket halinde olmuş, hem gittiği yerlere kültürünü taşımış, hem de gittiği yere uyum sağlamayı bilmiştir. Araştırma sonuçlarında da görülmektedir ki Türk bireyler, Amerika Birleşik Devletleri'nde kurduğu karma aile yapısında da memleketinden uzakta, -farklı kültürden olan eşi ile ortak noktalar bulma çabasını da en sağlıklı şekilde yürütmeye çalışmaktadır. Bu çabalar yalnız bırakılmamalı devlet politikası olarak gündeme alınmalı ve karma evlilik yapan Türk bireyler manevi-kültürel anlamda desteklenmelidir.

Türk bireyin yabancı olan eşi ve onlardan doğacak çocukların Türkiye'deki akrabalarıyla Türkçe konuşabilmesi oldukça önemlidir. Bu konu akademik gündemde kalmalı, konu ile ilgili çalışmalar devam etmelidir. Bu konuda yapılacak çalışmalar Türk dilinin tanıtımı ve yaygın kullanımına da destek verecektir.

Türk bireylerin eşleri ile beraber sosyalleşebileceği uygun ortamlar aile bağlarını kuvvetlendirecektir. Dini, manevi ve kültürel merkezlerin birlikte inşa edilmesi ve çok yönlü hizmet vermesi Türk bireylere aile ilişkileri açısından büyük katkı sağlayacaktır. Yurt dışında yapılacak dini ve kültürel mekanlar bu açıdan hizmet verecek şekilde planlanmalıdır. Bu konuda Diyanet İşleri Başkanlığı ve Amerika Birleşik Devletleri'nde faaliyet gösteren çeşitli (İslamic Center) dini ve sosyal merkezler ortak çalışmalar yapmalıdırlar.

Karma evlilik yapmış ve Türkiye dışında yaşamına devam eden Türk bireyler aslında Türk kültürünün gönüllü elçileridir. Onların desteklenmesi, psikolojik ve kültürel anlamda gelişimleri devlet politikası olarak görülmelidir. Psikoloji, din psikolojisi, aile danışmanları vb. alan uzmanlarınca yurt dışına yönelik proje ve eğitim programları düzenlenmelidir.

Türklerin karma evlilikten doğan çocuklarının Gençlik Spor Bakanlığı bünyesindeki kamplarda Türkiye’de periyodik aralıklarla misafir edilmesi aidiyet hissini kuvvetlendirecektir.

Sonuç olarak farklı millet, kültür ve dinden evlilik yapmak başta kulağa hoş gelse de bu aile yapısında yaşanacak zorluklar kaçınılmazdır. Bu zorluklar medyada yer bulmalı, film ve belgesellerle işlenmeli, bu konuda gençlerin farkındalığı artırılmalıdır. Bu farkındalığın artırılması bilinçli yuvalar kurulmasına, boşanmaların ve getireceği olumsuzlukların önlenmesine, farklı kültürden ebeveynlerden doğacak çocukları bekleyen zorluklara hazırlıklı olunmasına vesile olacaktır.

Kaynakça | References

- Bakırcı, M. (2019), Amerika'daki Giresun-Göç Kültür ve Din, İstanbul: Bir Yayıncılık.
- Banahan, J.S. (1957). Instructions for Mixed Marriages. USA: The Bruce Publishing Company.
- Barın, H. (2016). Tedirgin Nefret- İslamofobi ve Daeş. İstanbul: Tezkire yay.
- Bilen, M. (1983). Ailede, Kurumlarda ve Toplumda Sağlıklı İnsan İlişkileri. Ankara: Teknik Basım San.
- Baltacı, A. (2018). Nitel Araştırmalarda Örneklem Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7 (1), 231-274. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bitlissos/issue/38061/399955> Erişim: 22.05.22
- Demir, A. ve Fışıloğlu, H. (1999). Loneliness and Marital Adjustment of Turkish Couples. The Journal of Psychology, 133(2), 230-240.
- Dökmen, Z. (2015). Toplumsal Cinsiyet Ve Sosyal Psikoloji, 6. Basım, İstanbul: Remzi kitabevi.
- Düzgüner, S. (2021). Maneviyat Algısı ve Yansımaları. İstanbul: Çamlıca Yayınları.
- Elmalı, A. (2018), Muslim - Non-Muslim Marriages In The Uk: Perspectives From Muslim Women Experiencing Marriage To Non-Muslims, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Department of Theology and Religion School of Philosophy, Theology and Religion College of Arts and Law, UK: University of Birmingham.
- Er, H. (2007). Dinler arası evlilikler (Problem ve Çözüm Önerileri. I. Din Hizmetleri Sempozyumu, C.II, Ankara: DİB Yayınları. s.589-599.
- Ersoy, R. (2002). Türklerde ölüm ve ölü ile ilgili rit ve ritüeller. Milli Folklor. s. 54, 86-101.
- Göka, E. (2017). Türklerin Psikolojisi, İstanbul: Kapı Yay.

- Güngör, Ö. (2011). Amerika'da Türkler ve Türklerin Dini Kurumsallaşması Açısından Camiler, Ekev Akademi Dergisi-Sosyal Bilimler, XV (47), ss. 85-101.
- Güngör, Ö. (2012). 1.5 ve 2. Nesil Türk Gençlerinin Ailede Dini Sosyalleşmeleri: New Jersey, USA Örneği, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 53:2 (2012), .85-119.
- Güngör, Ö. (2016). İki Dünya Bir Aile. Ankara: Akçağ yayınları.
- Johnson, W. R., Warren, D. M. (Eds.). (1994). Inside the mixed marriage: Accounts of changing attitudes, patterns, and perceptions of cross-cultural and interracial marriages. University Press of America.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1998). Kültürel Psikoloji/Kültür Bağlamında İnsan ve Aile, İstanbul: Evrim Yayınevi
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2002). A Model of Family Change in Cultural Context. Online Readings in Psychology and culture. (3), 1-8.
- Kararımak, Ö. (2016). Çok kültürlülük, Kültürel Duyarlılıkve Psikolojik Danışma. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 3 (29), 115-129.
- Kenevir, F., Kurt, Ş. (2016). Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet ve Din Temalı Tez Çalışmaları Üzerine Bir Değerlendirme, Dini Araştırmalar Dergisi (Kadın Özel Sayısı), 347-348.<https://dergipark.org.tr/tr/pub/beuifd/issue/66148/998507> erişim: 26.11.2022
- Kurttekin, F. (2020), Religious education of children in interfaith marriages, Journal of BeliefsandValues,41:3,272-283,DOI:10.1080/13617672.2019.1624938 <https://doi.org/10.1080/13617672.2019.1624938>
- Merter, M. (2014). Nefis Psikolojisi. İstanbul: Kaknüs.
- Maalouf, A. (2022). Ölümçül Kimlikler. (Çev. Aysel Bora). (57. Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları
- Özarpınar, Y. (2019), İslam Medeniyeti ve Türk Kültürü. 8 basım, İstanbul: Ötüken Neşriyat

- Özbek, B. (2024), Kültürel Psikoloji Bağlamında Karma Evlilik Yapan Türk Bireylerin Aile Hayatındaki Manevi Motifler, (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özdoğan, Ö. (2010). Aşkın yanı sıra maneviyat. Ankara: Özdenöze Yayınları.
- Peck, M.S. (2007). Az seçilen yol (Çev.Semra Ayanbaşı). İstanbul: Akaş yay.
- Pike, J. A. (1954). If You Marry Outside Your Faith: Counsel on Mixed Marriages. USA: Harper, Brothers Publishers.
- Ratner, C. (2014).Kültürel Psikoloji, Kùltürler Arası Psikoloji, İstanbul :İkù yayınları.
- Romain, J. (1997). The Effects of Mixed-Faith Marriages on Family Life and Identity. JASO 28/3: 275-295
- Subaşı, N. (2018). Kamusal Maneviyet. İstanbul: Mahya Yayıncılık.
- Tarhan, N. (2008) Evlilik Psikolojisi, 5. Baskı, İstanbul: Timaş Yayınları.
- Tatlılıoğlu, K. (2013). Çatışma Çözme, Uzlaşma ve Empati Kùltürünün Kazanılmasında Dini Fenomenlerin etkisi: Sosyal Psikolojik Bir Yaklaşım. International Conference on Religious Tourism and Tolerance. s.894- 908. Konya: Avbil yayınları.
- Tezcan, M. (2000). Türk aile antropolojisi. Ankara: İmge Yayınları.
- Tutarel-Kışlak, Ş. (1997). Evlilik Uyumu ile Nedensellik ve Sorumluluk Yùklemeleri Arasındaki İlişkiler. Türk Psikolojisi Dergisi, 12 (40), 55-64.
- Yam, F. C. (2021). İlişkisel Kùltürel Kuram ve Kavramlarının Türk Kùltürü Açısından Değerlendirilmesi. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakùltesi Dergisi, 41 (1) , 477-495.
- Yaman, A. (1999). İslam Aile Hukuku. İstanbul: Marifet Yayınları.
- Yapıcı, A. (2020). Toplumsal Cinsiyet Din ve Kadın, İstanbul: Çamlıca yayınları.
- Yavuzer, H. (2009). “Amerika’daki Türkler ve Kurmuş Oldukları Türk Dernekleri”. Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks 1/1: 171-198.
- Yavuzer, H. (2010). Amerika'daki Türkler ve Kendilerine Götürülen Din Hizmetleri, Türk Dünyası Araştırmaları ,189, 159-183.

Yıldıztekin, B. (2010). The Jewish – Muslim Mixed Marriages; Self-Identifications and Experiences of Jewish- Muslim Mixed Couples and Their Children in Contemporary Turkey. Ankara: Graduate School of Social Sciences Middle East Technical University.